

Verlag van het ingevolge artikel 5, sub d., j° 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen het ministerie van Algemene Zaken, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Economische Zaken, het ministerie van Financiën, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het ministerie van Verkeer en Waterstaat en het Nationaal Archief met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van ministerie van Algemene Zaken, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Economische zaken, het ministerie van Financiën, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Verkeer en Waterstaat op het beleidsterrein Exportbevordering, Internationaal Ondernemen en Samenwerking voor de periode vanaf 1945.

Den Haag, mei 2006
mw. drs N. Pels

INLEIDING

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als nieuw selectie-instrument voor het ministerie van Algemene Zaken, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Economische Zaken, het ministerie van Financiën, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Verkeer en Waterstaat op het beleidsterrein Exportbevordering, Internationaal Ondernemen en Samenwerking voor de periode vanaf 1945.

Er zijn geen bestaande selectielijsten die dienen te worden ingetrokken.

BELEIDSTERREIN

De Nederlandse overheid beschouwde tot 1945 exportbevordering vooral als een zaak van het bedrijfsleven zelf. De overheid kon ondersteuning bieden en die werkzaamheden verrichten, waarvoor door het bedrijfsleven onvoldoende middelen beschikbaar waren. De taak van de overheid bleef dan vooral beperkt tot het verwerven en bewerken van algemene economische en handelsinformatie ten behoeve van het bedrijfsleven en het verstrekken van informatie bij individuele handelaanvragen. bedrijven.

Na de Tweede Wereldoorlog won exportbeleid aan belang. Met export van Nederlandse goederen konden buitenlandse valuta worden verdiend, welke voor de wederopbouw van Nederland noodzakelijk waren. In het sociaal-economisch beleid nam de industrialisatie van Nederland een centrale plaats in. Voor de afzet van deze producten was de binnenlandse markt te klein. Daarom was het noodzakelijk om sterker dan voorheen op actieve exportbevordering in te zetten.

De overheid zette vooral in op de totstandkoming van goede voorwaarden voor de export. De belangrijkste voorwaarde was vrij en onbelemmerd handelsverkeer. Daarbij was Nederland mede afhankelijk van het buitenland. Binnenlands diende een gematigde loon en prijsbeleid, een goede concurrentiepositie van het Nederlands bedrijfsleven. Daarnaast diende het bedrijfsleven d.m.v. aanvullende maatregelen en inspanningen gestimuleerd te worden hun producten in het buitenland af te zetten.

In de jaren vijftig, in de Nota inzake de Exportpolitiek, bereidde de regering een waaier aan maatregelen voor ten behoeve van de export. De maatregelen betroffen meer structurele zaken, zoals handelspolitieke belemmeringen, verbetering van het exportklimaat in het algemeen, zowel in het binnenland als in het buitenland; een meer evenwichtige opbouw van het exportpakket en

beïnvloeding van de richting van de exportstroom, teneinde een betere samenstelling en spreiding van de uitvoer te verkrijgen.

In 1973 werd het exportbevorderingsbeleid gestoeld op de zogenoemde Langman-visie. De rijksbijdrage aan de exportbevordering werd sterk verminderd. De diensten op het terrein van de exportbevordering dienden kostendekkend te zijn. Particuliere exportbevorderende organisaties, die van 1949 tot 1975 overheidssteun voor exportbevordering hadden genoten, bleven verstoken van subsidie. Zij moesten hun inkomsten zien te verwerven uit dienstverlening aan de ondernemingen zelf. De regering wees wel principieel het middel exportsubsidies af: In de praktijk echter werd het bedrijfsleven in zekere mate ondersteund.

Toen in de jaren '70 en '80 de exportpositie van Nederland verslechterde werd een heel pakket aan maatregelen voorbereid om de export te bevorderen. De verbetering van de exportpositie hing in de eerste plaats af van (marktgerichte) productie. Daarnaast stelde de export hogere eisen stelde aan de inspanning van het bedrijfsleven en werd het instrumentarium uitgebreid.

De maatregelen hadden tot doel het bedrijfsleven te stimuleren zich op (nieuwe) markten te begeven.

Ook in de jaren '90 bleef het zwaartepunt van de exportbevordering liggen bij het MKB, omdat zich bij het MKB de meeste knelpunten leken voor te doen. Daarnaast werd speciale aandacht gegeven aan de markten in Oost- en Midden-Europa om de transitie van een gesloten naar een open markteconomie te ondersteunen. Omdat de Oost-Europese landen aangaven het meest gebaat te zijn bij buitenlandse investeringen, waren de instrumenten vooral gericht op het ondersteunen van Nederlandse investeringen en op kennisoverdracht in deze landen.

Binnen het beleidsterrein zijn de volgende actoren actief geweest:

- Commissie tot Bevordering van de Export;
- Commissie van advies voor de Economische en Handelsvoorlichting, 1954-1958/Adviescollege voor de Economische en Handelsvoorlichting, 1958;
- Commissie van overleg inzake Export;
- Economische Voorlichtingsdienst (EVD);
- CROSS;
- Interdepartementale Commissie Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties;
- Interdepartementale werkgroep Know-How / Stuurgroep Know-how Export;
- Interdepartementale werkgroep Exportsteun en de Adviescommissie Exportsteun;
- Kamers van Koophandel;
- Minister van Algemene Zaken;
- Minister van Economische Zaken;
- Netherlands Export Promotion Organization (NEPO);
- Senter;
- Werkgroep effectiviteit exportbevordering;
- Task Force Exportinstrumentarium;
- Werkgroep effectiviteit exportbevordering;
- Vakminister;
- Vertegenwoordigingen in het buitenland.

REIKWIJDTE VAN DIT BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor de volgende actoren:

Actoren onder de zorg van de Minister van Algemene Zaken:

- Minister van Algemene Zaken;
- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties:

- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Buitenlandse Zaken:

- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Economische Zaken:

- Adviescollege voor de Economische en Handelsvoorlichting;
- CROSS;
- Economische Voorlichtingsdienst (EVD);
- Interdepartementale Commissie Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties;
- Interdepartementale werkgroep Exportsteun en de Adviescommissie Exportsteun;
- Interdepartementale werkgroep Know-How / Stuurgroep Know-how Export;
- Minister van Economische Zaken;
- Senter;
- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Financiën:

- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

- CROSS;
- Vakminister.

Actoren onder de zorg van de Minister van Verkeer en Waterstaat:

- Vakminister.

TOTSTANDKOMING BSD

Het BSD is gebaseerd op het institutioneel onderzoek dat door E.A.T.M. Schreuder werd verricht in april 2001. Dit institutioneel onderzoek resulteerde in het volgende RIO *Exportbevordering. Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de rijksoverheid op het terrein van de exportbevordering vanaf 1945*. (PIVOT-rapport nr. 146, nog niet gepubliceerd)

Op basis van dit rapport is in juni 2005 een concept-BSD opgesteld.

DRIEHOEKSOVERLEG

Aan het driehoeksoverleg werd door de volgende personen deelgenomen:

♦ Ministerie van Algemene Zaken:

- Als beleidsdeskundige
 - mr. L. van Poelgeest, Kabinet van de Minister President.
- Als deskundige archiefbeheer
 - dhr. F. Vogelsang, Hoofd Documentaire Informatievoorziening.

- ◆ **Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties:**
 - Als beleidsdeskundige
 - mw. W.M. Frigge, adviseur evenementen van de directie Communicatie en Informatie.
 - Als deskundige archiefbeheer
 - mw. E. van gent, operationeel medewerker DM van de directie Communicatie en Informatie;
 - dhr. J. Langezaal, operationeel medewerker DM van de directie Communicatie en Informatie.

- ◆ **Ministerie van Buitenlandse Zaken:**
 - Als beleidsdeskundige
 - drs. H. Kabos, senior beleidsmedewerker Directie Documentaire Informatievoorziening.
 - Als deskundige archiefbeheer
 - dhr. S. F. G. Buytendijk, Hoofd Afdeling Semi statisch Archief, Directie Documentaire Informatievoorziening.

- ◆ **Ministerie van Economische Zaken:**
 - Als beleidsdeskundige
 - mr. J.P. Jalink, Directoraat-Generaal Buitenlandse Economische betrekkingen;
 - drs. E.J. Poort, Economische Voorlichtingsdienst;
 - dhr. H. van Rossum, SenterNovem.
 - Als deskundige archiefbeheer
 - dr. C.L.M. Dohmen, adviseur I&A / DIV;
 - drs. A. Mul, extern adviseur herinrichting archieffunctie EVD.

- ◆ **Ministerie van Financiën:**
 - Als beleidsdeskundige
 - dhr. R.E. van Pomeran, senior beleidsmedewerker Douane en Milieu Directoraat-generaal belastingdienst.
 - Als deskundige archiefbeheer
 - dhr. L.J. van den Berg, medewerker Institutioneel Onderzoek en Archiefbewerking, directie Bedrijfsvoering en Communicatie, eenheid Documentatie en Informatie.

- ◆ **Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:**
 - Als beleidsdeskundige
 - dhr. T. van der Kroon, MT-lid van de directie Industrie en Handel.
 - Als deskundige archiefbeheer
 - dhr. P. Snel, DIV-specialist van de directie Industrie en Handel.

- ◆ **Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:**
 - Als beleidsdeskundige
 - drs. D. ter Haar, Projectadviseur van bureau CROSS;
 - mw. L. Hendriks, bureaumedewerker van CROSS.
 - Als deskundigen archiefbeheer
 - dhr. H. 't Hoen, medewerker van de afdeling InformatieDiensten van de directie Informatisering.

- ◆ **Ministerie van Verkeer en Waterstaat:**
 - Als beleidsdeskundige
 - dhr. P.A. van Hamersveld, senior adviseur communicatie.

- Als deskundigen archiefbeheer
 - mw. drs. E.R.R. Messagie, adviseur DIV.

Als vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris:

- mw. drs. N. Pels, medewerker Selectie en Acquisitie Nationaal Archief

Als materiedeskundige:

Voorts trad als adviseur van de vertegenwoordigers van de Algemene Rijksarchivaris op prof. dr. M.M.G. Fase, emeritus hoogleraar Macro-economie / Monetaire Economie en Financiële Instellingen aan de Universiteit van Amsterdam.

TIJDENS HET DRIEHOEKSOVERLEG IS DE VOLGENDE PROCEDURE GEVOLGD:

Het driehoeksoverleg over de concept-selectielijst vond schriftelijk plaats in de periode september 2005 tot en met februari 2006.

Het concept-BSD *Exportbevordering* is in september 2005 ter beoordeling aangeboden aan alle betrokken zorgdragers en in februari 2006 aan de materiedeskundige. Daarop zijn verschillende schriftelijke reacties gekomen. De bevindingen van deze reacties staan weergegeven in het onderstaande inhoudelijk verslag.

Belangen ex artikel 2, sub b en c Archiefbesluit 1995

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de door de rijksarchiefdienst gehanteerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zo ver deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven.

Om op basis van deze selectiedoelstelling tot een waardering van de handelingen te komen, worden zes selectiecriteria toegepast (zie volgende pagina):

Selectiecriteria	
<i>Handelingen die gewaardeerd worden met B(ewaren)</i>	
Algemeen selectie criterium	Toelichting
1. <i>Handelingen die betrekking hebben op voorbereiding en bepaling van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
2. <i>Handelingen die betrekking hebben op evaluatie van beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet per se consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
3. <i>Handelingen die betrekking hebben op verantwoording van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren</i>	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
4. <i>Handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
5. <i>Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt</i>	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.
6. <i>Handelingen die betrekking hebben op beleidsuitvoering op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten</i>	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriële verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

Belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en de recht- en bewijszoekende burger

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op het belang van de archiefbescheiden voor overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger. De beoordeling en vaststelling van de maximale termijnen zijn geschied door de deskundigen van de betrokken zorgdragers. De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris heeft zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen.

Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek

In het driehoeksoverleg heeft de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris primair de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Daarnaast hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch

onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht. Door de deelnemers aan het driehoeksoverleg is ook de mening van de materiedeskundige gevraagd.

Ingevolge artikel 5, onder e, van het Archiefbesluit 1995 kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

INHOUDELIJK VERSLAG

Algemeen

Het ministerie van Economische Zaken, in het bijzonder de EVD (een belangrijke actor op dit beleidsterrein), heeft veel moeite met de oorspronkelijke titel "Exportbevordering". Het is binnen de organisatie veel meer de gewoonte te spreken van "internationaal ondernemen en samenwerken" en de term "Exportbevordering" zou te nauw zijn. Men dringt daarom aan op een wijziging van de titel van het BSD. In gezamenlijk overleg wordt door de deelnemers aan het driehoeksoverleg besloten om de naam "Exportbevordering" te wijzigen in "Exportbevordering, Internationaal Ondernemen en Samenwerking".

De materiedeskundige geeft aan dat de handelingen in paragraaf 8.1.9. *Subsidieverlening en financiering internationaal ondernemen en internationale niet-publieke samenwerking* van het BSD Exportbevordering bijna allemaal vernietigd worden op handeling 55 en 58 na. Hij vraagt zich af of op deze wijze wel voldoende informatie over de grootte van de toegekende subsidiebedragen behouden blijft. De deelnemers aan het driehoeksoverleg zijn van mening dat de B-waardering van de handelingen 55 en 58 voldoende waarborg biedt voor het behoud van belangrijke informatie op dit terrein van de Exportbevordering. De overige handelingen zijn volgens hen geen beleid op hoofdlijnen. Zij handhaven daarom de waarderingen van alle handelingen in deze paragraaf.

Opmerkingen bij de handelingen

Handeling 11 *(Het adviseren van de Nederlandse regering bij de voorbereiding, vaststelling coördinatie en evaluatie van het beleid betreffende exportbevordering)*

De vertegenwoordiger van de Algemeen Rijksarchivaris stelt voor om de waardering van deze handeling te wijzigen in B1 in plaats van B2. De waardering zal worden aangepast.

Handeling 12 *(Het leveren van een bijdrage aan (inter)nationale overlegorganen, organisaties en platforms op het terrein van de exportbevordering)*

De materiedeskundige merkt op dat handeling 10 *(Het leveren van een bijdrage aan werkgroepen en commissies op het gebied van de exportbevordering waarvan het secretariaat berust bij het ministerie van EZ)* gewaardeerd is met een B terwijl aan handeling 12 een V-waardering is toegekend. Naar zijn mening is dat inconsistent omdat beide handelingen grote overeenstemming vertonen. Door de deelnemers aan het driehoeksoverleg wordt besloten handeling 12 ook met een B te waarderen. De waardering van deze handeling zal worden gewijzigd.

Handeling 27 *(Het verrichten van markt- en sectoranalyses)*

De materiedeskundige stelt voor om de handeling te waarderen met B1 in plaats van V 5 jaar. Volgens hem is het van belang deze handeling te bewaren omdat de neerslag inzicht geeft in de marktpositie der onderzoekssectoren. Hij geeft wel aan dat misschien de mogelijkheid bestaat dat deze informatie al op andere wijze bewaard blijft. In gezamenlijk overleg wordt besloten het advies van de materiedeskundige op te volgen en de waardering van de handeling te wijzigen in B1.

Handeling 40 *(Het bemiddelen bij handelsgeschillen tussen Nederlandse ondernemingen en hun buitenlandse relaties), 41 (Het (doen) uitvoeren van marktverkenningen) en 42 (Het (doen) uitvoeren van klantenonderzoeken ten behoeve van exportbevorderingsactiviteiten door derden)*

Het voorstel van de materiedeskundige is om deze drie handelingen uit te zonderen van vernietiging. Volgens hem levert de neerslag van deze handelingen interessant materiaal op voor historisch

onderzoek. Wat betreft handeling 40 en 41 gaat het driehoeksoverleg akkoord. De waardering van deze handeling zal worden gewijzigd van V 5 jaar in een B-waardering. De deelnemers aan het driehoeksoverleg betogen echter dat het bij handeling 42 geen beleid op hoofdlijnen betreft en daarom handhaven zij de V-waardering van deze handeling.

Handeling 47 *(Het (doen) organiseren van Nederlandse deelnemingen aan buitenlandse tentoonstellingen en beurzen)*

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft een wijzigingsvoorstel gedaan voor deze handeling. Zij willen een vernietigingstermijn van 6 jaar aan deze handeling koppelen i.p.v. van de voorgestelde 5 jaar. Voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zal daarom de waardering van deze handeling worden gewijzigd in V 6 jaar. Voor de overige zorgdragers blijft deze V 5 jaar.

Handeling 60 *(Het adviseren van de minister bij de vaststelling van een regeling inzake exportfinancieringsarrangementen)* **en 62** *(Het adviseren van de minister bij een aanvraag om subsidie ter uitvoering van exportfinancieringsarrangementen)*

Met betrekking tot deze handelingen merkt de vertegenwoordiger van de Algemeen Rijksarchivaris op dat de grondslag van deze handelingen in 1994 ligt maar de periode al loopt vanaf 1976. Het ministerie van Economische zaken geeft aan dat er wel materiaal is aangetroffen dat onder deze handelingen valt, maar dat de precieze grondslag niet te traceren is. Besloten wordt de grondslag uit 1994 bij deze handelingen te laten staan.

De materiedeskundige adviseert om aan deze handelingen een B-waardering toe te kennen. Hij vindt dat deze handelingen een belangrijk aspect vormen van het beleid Exportbevordering en vraagt zich af of vernietiging van deze handelingen verantwoord is. Het driehoeksoverleg besluit het advies van de materiedeskundige in overweging nemende om de eindproducten van de twee handelingen te bewaren. De waardering van deze handelingen wordt gewijzigd in V 10 jaar (eindproduct B).

Over de waardering van de overige handelingen waren alle betrokken partijen het eens.

Het verslag is in april 2006 voorgelegd aan de bij het overleg betrokken personen. Deze hebben hun goedkeuring aan dit verslag gegeven.